

Mediterranean
Action Plan
Barcelona
Convention

med
PROGRAMME

SCCF
9670

Inicijalni sastanak ekspertnog tima za izradu Plana upravljanja obalnim područjem Boka Kotorskog zaliva

GEF MedProgramme (Child Project 2.1.)

CENTAR NVO KOTOR

Rakite IV Lamela I, Škaljari, 85330 Kotor

17. juna 2022.

ZAPISNIK

Početak sastanka: 10.00 sati

Prisutni:

- Ivan Sekovski (PAP/RAC)
- Tea Marasović (PAP/RAC)
- Saša Karajović (stručnjak za održivo prostorno planiranje, MonteCEP)
- Đorđe Kalezić (MonteCEP)
- Ilija Moric (stručnjak za održivi turizam, Fakultet za turizam i hotelijerstvo)
- Milica Katnić (asistentica, Fakultet za turizam i hotelijerstvo)
- Darko Novaković (stručnjak za upravljanje vodnim resursima)
- Slavica Petović (stručnjakinja za biologiju mora, Institut za biologiju mora)
- Jelena Radunović (stručnjakinja za upravljanje otpadom, DOO Komunalno Kotor)

Ad 1. Otvaranje sastanka: predstavljanje GEF MEDProgramme-a i generalnog koncepta Plana upravljanja obalnim područjem (Ivan Sekovski, PAP/RAC)

S obzirom na to da područje Boka Kotorskog zaliva, koje karakterizira visoka gustoća naseljenosti, spada u visoko ranjiva područja zbog svoje izloženosti poplavama, sušama i požarima, u okviru GEF MED Programme-a predviđena je izrada Plana upravljanja predmetnim obalnim područjem, na temelju principa ICZM protokola kojeg je Crna Gora ratificirala 2012. godine.

Plan će se izraditi u sklopu dva podprojekta GEF MEDProgramme-a, Child Project 2.1. i SCCF projekt. Rok za provedbu SCCF projekta je decembar 2023. godine, pri čemu je predviđeni rok za izradu finalnog nacrtu Plana upravljanja obalnim područjem proljeće 2023. – kako bi se prije završetka projekta ostavilo mogućnost za potencijalnu izradu plana financiranja aktivnosti identificiranih u Planu upravljanja kroz preporuke i smjernice za održivi razvoj i prilagodbu klimatskim promjenama Boka Kotorskog zaliva.

Sljedom navedenoga, hodoigram izrade Plana upravljanja obalnim područjem Boka Kotorskog zaliva je sljedeći:

1. faza (dijagnostička faza)

Rok

- opis stanja u svakom tematskom segmentu (morska životna sredina, prostorno planiranje, saobraćaj, održivi turizam, upravljanje vodnim resursima, upravljanje otpadom) na prostoru uključenih Opština (Kotor, Tivat, Herceg Novi);
- identificiranje ljudskih i klimatskih pritisaka u području obuhvata;
- prikaz budućih scenarija koji ukazuju na potencijalna pogoršanja trenutnog stanja u odnosu na detektirane probleme (putem indikatora);

Oktober 2022.

▪ mogući odgovori na relevantne probleme & izazove (<i>mitigation</i>);	
2. faza (faza razrade i rješenja)	
▪ analiza, preporuke i smjernice za održivi razvoj i prilagodbu klimatskim promjenama Boka Kotorskog zaliva	30. aprila 2022.

Ivan Sekovski (PAP/RAC) ekspertima će poslati primjer DPSIR tablice (*Drivers, Pressures, State, Impact and Response model of intervention*) koja može biti korisna tijekom 1. faze rada.

Ad 2. Diskusija članova radnog tima o trenutnim aktivnostima izrade Plana

Upozoreno je da u Crnoj Gori nije proveden planirani popis stanovništva 2021. godine te da još nema naznaka hoće li se isti provesti sljedeće godine. Posljedično, dostupni su samo nacionalni podaci za 2011. godinu, odnosno podaci od zadnjeg popisa stanovništva.

Isto tako, iako postoje Lokalni planove zaštite životne sredine koje treba uzeti u obzir prilikom analize podataka, naglašeno je da su prikazani podaci moguće već zastarjeli - stoga se potrebno referirati na recentnije podatke iz drugih izvora, kao npr. podaci komunalnih poduzeća kad je riječ o upravljanju otpadom.

Tijekom diskusije, inicijalni naglasak dan je na sljedeće teme:

- oprez kod mogućeg povećanja kupališnog prostora dohranom i nasipavanjem plaža, zbog potencijalnog narušavanja morskog ekosustava;
- prekomjerne padaline i slivovi vode s okolnih planina koji uzrokuju poplave te način iskorištavanja viškova vode zimi;
- problemi eksploatacije izvorišta vode i nedostatak mjerodavnih podataka;
- nedovoljno zelenih površina koje ujedno mogu smanjiti efekte poplava i velikih vrućina;
- brownfield investicije kao novi fokus u razvoju infrastrukture;
- ruralna poljoprivreda – poljoprivredne kulture mogu pomoći ublažavanju efekata klimatskih promjena (primjer maslina) i koje bolje podnose klimatske promjene;
- nakupljanje morske trave na plažama i načini njenog korištenja u kontekstu cirkularne ekonomije;
- očuvanje *Posidonie* koja svojim korištenjem sprječava eroziju tla (mogućnost implementiranja ekosidrišta u preporukama Plana, pri čemu se moguće referirati na tehnički vodič razvijen u Hrvatskoj te na prethodno identificirane moguće lokacije za eko-sidrišta u sklopu prostornog plana mora razvijenog u okviru GEF Adriatic projekta);
- klimatske preporuke u kontekstu održivog turizma;
- problem upravljanja zaštićenim područjima (nedavno su usvojene su tri zone morske zaštite, a **brdo Vrmac** između Tivata i Kotora dobiva status parka prirode) što je važno u smislu novog europskog plana zaštite 30% morskih područja – pri čemu se područje smatra zaštićenim samo ukoliko postoji institucija koja upravlja zaštićenim područjem;
- nepostojanje sustava odlaganja građevinskog i kabastnog otpada (potreba za drobilicom/mogućost deponiranja građevinskog materijala u starim rudarskim oknima/kamenolomima).

Zaključeno je da će Ivan Sekovski (PAP/RAC) ekspertima poslati sljedeće dokumente:

- dokument o klimatskim promjenama izrađen u okviru projekta CAMP Montenegro (završen 2014. godine);
- *Scoping Meeting Report* s radionice održane 3. decembra 2021. u Tivtu, a na kojoj su prisutni dionici identificirali glavne probleme u Boki kotorskog zaliva → iste je potrebno inkorporirati u Plan (kako ne bi bilo previše odstupanja);
- GIS kartografski prikazi razvijeni na Fakultetu građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu koji se tiču obalnog pojasa Boka Kotorskog zaljeva → korisni za praćenje novog indikatora na razini EU - *Land-cover change*

Apostrofirano je da se Plan referira na administrativne granice triju Općina, ali i da je ujedno potrebno uzeti u obzir obim ekosustava.

Generalni pristup je sljedeći – fokusirati se na 20% tema koje rješavaju 80% problema.

Ad 3. Diskusija članova radnog tima o budućim aktivnostima izrade Plana

Naglašeno je da **preporuke** koje se izrađuju u okviru Plana upravljanja obalnim područjem mogu biti:

- pravne
- institucionalne
- edukacijske
- društvene
- tehničke i druge.

Ivan Sekovski (PAP/RAC) ekspertima je dao sljedeće upute za **pisanje/pripremu tematske dijagnostičke analize** za Plan upravljanja obalnim područjem:

- otprilike 40 stranica po temi (dozvoljen je i veći broj pod uvjetom da je riječ o ključnim informacijama za predmetno područje);
- uključiti prostorne prikaze relevantnih lokacija (ukoliko je moguće) u svrhu kasnijeg prikaza podataka u GIS-u.

Dodao je da će Plan ujedno uključivati i analizu ranjivosti na klimatske pritiske – koja će biti finalizirana u junu 2022. te poslana ekspertima, s obzirom da će uključivati najnovije klimatske podatke za regiju.

U kontekstu teme vodnih resursa, potencijalno koristan može biti UNESCO IHP-ov katalog podzemnih izvora koji bi trebao biti finaliziran unutar vremena trajanja projekta, budući da će uključivati određene preporuke na temu podzemnih voda.

Nadalje, postoji mogućnost uključivanja *cost-benefit* analize za određene prioritetne mjere identificirane u preporukama Plana upravljanja obalnim područjem Boka Kotorskog zaliva.

Ad 4. Dogovor o načinu izlaganja dosadašnjih rezultata na projektom sastanku 4 jula u Kotoru

Dogovoreno je da će eksperti prezentirati svoje teme i **dva odabrana indikatora** (za svaku tematsku cjelinu) tijekom jutarnjeg dijela programa CLIMAGINE radionice koju organizira partnerska ustanova Plan Bleu (Francuska), odnosno dijela koji se tiče Plana i koji vodi PAP/RAC.

S obzirom na to da indikatori omogućuju identificiranje trendova, potrebno je **odabrati indikatore za koje postoje relevantni podaci duži vremenski period** (ukoliko je to moguće).

PAP/RAC će poslati template za prezentaciju.

Izvršen je pregled svih dionika pozvanih na radionicu, pri čemu je ekspert Darko Novaković (stručnjak za upravljanje vodnim resursima) dao prijedlog uključivanja Uprave za vode i UNDP-a.

Ad 5. Zaključivanje sastanka

Sastanak je zaključen uz sljedeće napomene:

- **Saša Karajović** (stručnjak za održivo prostorno planiranje) lokalni je Team Leader za izradu Plana upravljanja Boka Kotorskim zalivom, stoga mu se ostali eksperti mogu obratiti u slučaju bilo kakvih upita, kao i predstavniku PAP/RAC-a – Ivanu Sekovskom;
- **Rok za nacrt dijagnostičkog dokumenta: 30. juna 2022.** (osim za stručnjaka za održivi turizam jer se kasnije priključio grupi eksperata);
- **Rok za finalni dijagnostički dokument** (1. faza izrade Plana): **31. oktobra 2022.**

Završetak sastanka: 13.30 h

Zapisnik izradio/la:

Tea Marasović

Prilozi:

- Agenda sastanka
- Potpisna lista